

דבר העורך

בשעה טובה, שישה חודשים מאז צאתו לאור של הגיליון הראשון, הנה הגיליון השני. כמצופה, חבלי הלידה של הגיליון הראשון נמשכו זמן רב, אך הרך הנולד הצדיק – כך אני מקווה – את התקוות שתלינו בו. והנה הגיליון השני לפניכם.

את הגיליון הראשון ערך מוטי נייגר בתוקף תפקידו כיושב ראש האגודה הישראלית לתקשורת. ועדת המערכת פעלה אד הוק וכללה את חברי הוועד של האגודה. משהחליטה האגודה למנות עורך שאינו חבר בוועד, קיבלתי על עצמי את התפקיד ומיניתי ועדת מערכת חדשה. החברים שניאותו לכהן בוועדת המערכת אינם מייצגים את מוסדותיהם אלא תחומי מחקר וגישות מחקר שונים.

חברי המערכת הם תמר אשורי מאוניברסיטת בן-גוריון ומכללת ספיר, שושנה בלום-קולקה מן האוניברסיטה העברית, הלל נוסק מן המכללה למנהל – המסלול האקדמי, תמר כתריאל מאוניברסיטת חיפה, נועה לפלר-אלפנט, נציגת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, מוטי נייגר מן המכללה האקדמית נתניה, רבקה ריב"ק מאוניברסיטת חיפה, עמית שכטר מאוניברסיטת מדינת פנסילבניה ותמיר שפר מן האוניברסיטה העברית. אני רוצה להודות לכל חברי ועדת המערכת על עבודתם המסורה, על רעיונותיהם ועל עצותיהם. כמו כן אני רוצה להודות למוטי ולנועה גם על הסיוע הלוגיסטי והטכני.

מסיבות שונות החלטנו להוציא את "מסגרות מדיה" מידיה של הוצאת מאגנס של האוניברסיטה העברית. חלף זאת עבודת ההפקה נעשית בבית דפוס מקצועי ומיומן. ואולם לפני שיובאו הדברים לדפוס, עליהם להיערך לשונית. לשם כך שכרנו את שירותי עריכת הלשון של מירי הורביץ בת-משה, דוקטור ללשון העברית ומתמחה בחקר השיח, והיא שקדה על הטקסטים עם מחבריהם כדי להציגם בעברית תקינה, שוטפת וקריאה. תודה, מירי.

גיליון זה כולל שלושה מאמרים מקוריים העוסקים בהיבטים שונים של התקשורת בישראל. המאמר של איילת כהן מנתח לעומק שתי כתבות עיתונות העוסקות בפלסטיות בין האינתיפאדה הראשונה לשנייה כדוגמאות לשתי תבניות נרטיביות שונות: תבנית סיפור המסע ותבנית סיפור העדות. עמדת הכותבים נעה

בין אימוץ נקודת המבט של תייר-מתבונן לבין עמדת המבקר המנסה לאמץ את מחאת הקבוצה המתוארת כלפי אותו "חוץ" שאליו הוא עצמו משתייך. מאמרו של עמית קמה מתאר מחקר אתנוגרפי-פרשני שבחן את חוויותיהן של מהגרות עבודה פיליפיניות המעורבות בהפקת השבועון *Manila-Tel Aviv*. באמצעות תצפיות משתתפות ניתח המחבר את המשמעויות שהנטולים חלק במערכת השבועון מקנים לתפקידים שהם ממלאים בה. השמעת קולן ברבים של הפיליפיניות היא אמצעי להתגבר על נסיבות קיום כפויות שיש בהן ניכור, בדידות ועבודה קשה.

לבסוף, המחקר של ענת קליין בוחן את תיאורי מחלת האיידס בעיתונות הפופולארית והאליטיסטית בישראל בין השנים 1981-2007 ואת השאלות כיצד משתנה זהותם של אנשים החיים עם איידס ומהי תפיסת הסיכון מפניהם. תוך כדי בחינת השינויים מעבר לזמן, המאמר דן בהיבטים של עיתונות נאיבית ושל עיתונות ספקנית ומנסה לברר אם הטקסטים מבוססים על קביעות מדעיות או שמא שזורים בהם גם מיתוסים, וכן אילו מוקדי כוח מייצגים התיאורים השונים. את מלאכת השיפוט עד כה של המאמרים המקוריים (שהתפרסמו, שנדחו או הנמצאים עדיין בתהליכי שיפוט) עשו נאמנה 35 שופטים. מוטי נייגר ואני רוצים להודות להם: אילן אבישר, חנה אדוני, שני אורגד, קרן אייל, עוזי אלידע, תמר אשורי, ז'רום בורדון, יפעת בן חי-שגב, נורית גוטמן, אייל זנדברג, מיכל חמו, אמיר חצרוני, מירי טלמון, יונתן כהן, דן כספי, תמר כתריאל, תמר ליבס, שמואל ליימן-ווילציג, דפנה למיש, אורן מאירס, יעל מונק, רעיה מורג, גוסטבו מש, ענר פרמינגר, אריה נאור, חיים נוי, הלל נוסק, מוטי נייגר, עמית פינצ'בסקי, ענת פירסט, פול פרוש, עמית קמה, מוטי רגב, צבי רייך ולימור שיפמן. בלי תרומתם לא היינו מגיעים עד הלום.

כמו כן מופיעים בגיליון שני מאמרים מתורגמים מאנגלית שיצאו לאור לאחרונה בכתבי עת חשובים בתחום התקשורת. המאמר הראשון הוא של אייל זנדברג, "דכאו? זה כאן מעבר לפינה": תרבות פופולארית, הומור וזיכרון השואה", והמאמר השני הוא של פול פרוש, "נוכחיות מוכיחות: העדה, תקשורת המונים וחייהם המדומיינים של זרים".

כאשר למאמרים המתורגמים, ועדת המערכת החליטה להפסיק פרסום מאמרים אלה החל בגיליון 3. במקום זאת נשתדל להגדיל את מספר המאמרים המקוריים וכן נשלב מדי פעם בפעם מאמרים בנושא מוגדר; על כך יצא קול קורא בקרוב. כאן אני מבקש לציין שלמרות תקוותי לפרסם גיליון, או לפחות מדור, שיכיל מאמרים העוסקים בתקשורת הישראלית בהקשר לשנת השישים למדינה, לא נתקבלו מאמרים רבים דיים לשם כך. ובכלל, אני תקווה שמספר המאמרים שיוגשו לכתב העת יגדל ככל שכתב העת יתפוס מקום מרכזי בקהילתנו.

במדור השלישי, ביקורת ספרים, השתנתה המתכונת החל בגיליון זה. הצעתי לוועדת המערכת לפרסם לא ביקורת אחת על כל ספר, כמקובל, אלא שתי ביקורות, זו בצד זו. מטרת גישה דואלית זו היא ליצור מעין דינמיקה של ביקורת. בניגוד לתהליך השיפוט העיוור של מאמרים, שבו אנו פונים לשלושה שופטים (ולעתים מסתפקים רק בשניים), בלי שנדע מראש אם המאמר יתפרסם או לא, בביקורת ספרים העורך מתחייב לפרסם את הביקורת של המבקר. מובן שהמבקר גם יודע מי כתב את הספר. לפיכך חשבתי שיהיה מעניין לראות שתי ביקורות על אותה יצירה. כפי שתראו, וכפי שקורה בשיפוט מאמרים, אין תמיד תמימות דעים בין המבקרים והשופטים. אני מקווה שכקוראים תמצאו גישה זו מעניינת ומאתגרת. זה המקום לפנות אל אלה מכם המפרסמים ספר חדש לשלוח לנו שני עותקים לביקורת.

פרופ' עקיבא כהן